

Viešųjų pirkimų tarnybai

2026 m. birželio 1 d., Nr. 26-095AR

DĖL VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ TARNYBOS DIREKTORIAUS ĮSAKYMU PATVIRTINTOS TIEKĖJO KVALIFIKACIJOS REIKALAVIMŲ NUSTATYMO METODIKOS PAKEITIMO PROJEKTO (Nr. 26-1295)

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – **LVK**) išnagrinėjo derinimui pateiktą Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – **VPT**) direktoriaus įsakymo „Dėl Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. 1S-105 „Dėl Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (Reg. Nr. 26-1295) (toliau – **Projektas**) ir pateikė savo siūlymus dėl Projekto papildymų ir (ar) korekcijų.

2026 m. gegužės 27 d. LVK gavo VPT derinimo pažymą dėl Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 29 d. įsakymo Nr. 1S-105 „Dėl Tiekėjo kvalifikacijos reikalavimų nustatymo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo (toliau – **Metodika**), kurioje nurodyta, kad VPT iš esmės neatsižvelgė nė į vieną LVK pateiktą pasiūlymą dėl Projekto papildymų ir (ar) korekcijų.

LVK vertinimu, VPT, atsisakydama atsižvelgti į LVK siūlomus Metodikos pakeitimus, nepagrįstai ignoruoja tai, kad praktikoje egzistuoja du iš esmės skirtingi pirkimų scenarijai, kurių kiekvienas turėtų lemti visiškai kitokių reikalavimų taikymą vertinant tiekėjo patirtį.

1 scenarijus. Atskirų statybos darbų rūšių pirkimas

Pirmuoju atveju perkančioji organizacija įsigyja konkretaus pobūdžio atskirus statybos darbus – pavyzdžiui, mūrijimo, stogų dengimo ar inžinerinių sistemų įrengimo darbus. Tokiu atveju visiškai pagrįsta ir tikslinga reikalauti, kad tiekėjas turėtų patirties konkrečiai savo jėgomis vykdant būtent tokios rūšies darbus, kadangi pirkimo objektas yra aiškiai apibrėžta ir atskira statybos darbų rūšis.

2 scenarijus. Bendrųjų statinio statybos darbų pirkimas

Antruoju atveju perkančioji organizacija įsigyja bendrai statinio statybos darbus, apimančius skirtingo pobūdžio darbų visumą. Tokiu atveju situacija yra visiškai kitokia, t. y. perkančioji organizacija neperka atskirų statybos darbų, ji perka visą statinio statybą nuo pradžios iki pabaigos, apimančią skirtingo pobūdžio darbų visumą. Tokiomis aplinkybėmis tiekėjas veikia kaip rangovas, kuris prisiima visą atsakomybę už galutinį rezultatą, o ne kaip siaurą funkcijų spektrą atliekantis subrangovas (pavyzdžiui, mūrininkas ar stogdengys).

Šiame kontekste reikalavimas, kad tiekėjas būtų savo jėgomis atlikęs tam tikros vertės ir tam tikros specifinės rūšies darbų (mūro, stogo dengimo ir kt.), nepagrįstai riboja rangovų galimybę dalyvauti pirkime, apriboja galimybę pasitelkti subrangovus ir ignoruoja tikrąją rangovo kompetenciją – gebėjimą organizuoti, koordinuoti ir valdyti statybos projektą bei prisiimti visą teisinę ir faktinę atsakomybę už galutinį jo rezultatą. Tokia Metodikos logika netinkamai atspindi statybos sektoriaus praktiką ir gali nepagrįstai riboti konkurenciją viešuosiuose pirkimuose.

Atsižvelgiant į tai, LVK pagrįstai siūlė VPT patikslinti ir (ar) papildyti Metodiką įtvirtinant tokią nuostatą:

„Pirkimo dokumentuose turi būti nurodyta, kas yra laikoma svarbiausiais darbais. Rekomenduotina svarbiausiais darbais nurodyti ne visus įsigyjamus darbus, o tik tuos, kurie, atsižvelgiant į konkretų pirkimo objektą, yra svarbiausi, aktualiausi, sudėtingiausi ar panašiai. Tais atvejais, kai įsigyjami bendrieji statinio statybos darbai, apimantys įvairių rūšių statybos darbus, pirkimo vykdytojas tiekėjo patirtimi įsitikina reikalaudamas, kad tiekėjas turėtų patirties kaip rangovas, kaip jis suprantamas pagal Statybos įstatymą, ir būtų sėkmingai įgyvendinęs sutartį dėl statinio statybos darbų, nepriklausomai nuo to, ar tiekėjas pats savo jėgomis faktiškai atliko konkrečius atskirus statybos darbus, ar tam pasitelkė kitus subjektus. Įsigyjant statinio statybos darbus yra svarbu įsitikinti būtent tiekėjo patirtimi organizuoti darbus ir valdyti projektą, o ne tuo, ar tiekėjas savo jėgomis yra atlikęs tam tikros vertės darbus.“

Tuo tarpu VPT, atmesdama tokį LVK siūlymą, remiasi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ESTT) sprendime byloje C-387/14 (*Esaprojekt*) pateiktais išaiškinimais.

LVK atkreipia dėmesį, kad šioje byloje buvo nagrinėjama visiškai kitokia situacija – tiek pirkimo objekto, tiek dalyvių tarpusavio santykių prasme – todėl minėto sprendimo logika negali būti tiesiogiai ir mechaniškai perkelta į statybos darbų viešųjų pirkimų kontekstą. Konkrečiai:

Pirma, *Esaprojekt* byloje pirkimo objektas buvo esamų informacinių sistemų modernizavimas ir naujų informacinių sistemų diegimas sveikatos priežiūros įstaigose – tai yra informacinių technologijų paslaugos, kurios savo pobūdžiu, vykdymo logika ir patirties vertinimo principais iš esmės skiriasi nuo statybos darbų. Statybos darbams taikomas specifinis teisinis reguliavimas, kuris neturi analogo informacinių technologijų paslaugų srityje.

Būtent tai lemia, kad statybos srityje rangovo atsakomybė už galutinį rezultatą ir jo gebėjimas organizuoti bei valdyti statybos procesą yra teisiškai reikšmingi savarankiški kvalifikacijos elementai, kurių negalima redukuoti vien iki fiziškai savo jėgomis atliktų darbų vertės. Dėl šios priežasties, ESTT byloje C-387/14 (*Esaprojekt*) suformuluota logika, kuri buvo susijusi su visiškai kitokio pobūdžio paslaugomis ir kitokia teisine aplinka, negali būti tiesiogiai ir mechaniškai taikoma vertinant rangovo patirtį statybos darbų viešųjų pirkimų kontekste.

Antra, *Esaprojekt* byloje buvo nagrinėjamas visiškai specifinis teisinis klausimas, t. y. ar tiekėjui leidžiama remtis įmonių grupės, kuriai jis priklausė kitos viešojo pirkimo sutarties vykdymo metu, patirtimi, neatsižvelgiant į jo faktinį indėlį vykdant tą sutartį. Tuo tarpu Metodikoje keliamas iš esmės kitoks klausimas, t. y. kaip turėtų būti vertinama rangovo patirtis tais atvejais, kai įsigyjami bendrieji statinio statybos darbai ir nustatomi reikalavimai dėl svarbiausių darbų atlikimo.

Aptariamu atveju nekyla jokie klausimai dėl to, kieno patirtimi tiekėjas remiasi. Tiekėjas remiasi išimtinai savo paties patirtimi kaip rangovo, vykdžiusio statinio statybos darbus. Ginčytina yra tik tai, kaip ši patirtis turėtų būti vertinama: ar lemiamas kriterijus yra fiziškai savo jėgomis atliktų darbų vertė, ar rangovo vaidmuo kaip projekto organizatoriaus ir vadovo bei jo teisinė atsakomybė

už galutinį rezultatą. Byloje C-387/14 (*Esaprojekt*) šis klausimas iš viso nebuvo keliamas ar nagrinėjamas, todėl iš to sprendimo negalima kildinti jokių tiesioginių išvadų dėl to, kaip turėtų būti vertinama rangovo patirtis įsigyjant bendruosius statinio statybos darbus.

Be to, aplinkybę, kad byloje C-387/14 (*Esaprojekt*) pateikti išaiškinimai nėra taikomi statybos darbų viešuosiuose pirkimuose ir kad statybos darbų atveju rangovo patirtis vertinama visiškai kitaip, patvirtina pačioje Lenkijoje susiformavusi praktika. Ši geroji praktika yra ypač reikšminga dar ir dėl to, kad prejudicinis klausimas byloje C-387/14 (*Esaprojekt*) buvo pateiktas Lenkijos nacionalinio teismo – vadinasi, Lenkijos teismai neabejotinai yra susipažinę tiek su šio sprendimo turiniu, tiek su jo taikymo ribomis.

Taigi, nepaisant ESTT sprendimo *Esaprojekt* byloje, Lenkijos viešųjų pirkimų apeliacinė institucija – Krajowa Izba Odwoławcza (toliau – KIO) – nuosekliai suformavo ir išlaikė poziciją, pagal kurią lemiamas kriterijus vertinant tiekėjo patirtį statybos darbų srityje nėra tai, kas fiziškai atliko atskirus darbus, o tai, kas organizavo, prižiūrėjo ir atsakė už galutinį rezultatą, ir kad rangovo patirtis negali būti redukuota vien iki jo savo jėgomis atliktų darbų vertės.

2009 m. liepos 10 d. sprendime (bylos Nr. KIO/UZP 703/09 ir KIO/UZP 709/09) KIO suformulavo principinę poziciją, kad dalyvis turi teisę laikyti savo subtiekiųjų atliktus darbus savo darbais, jeigu jie atliekami jo priežiūroje, jo užsakymu ir jo vardu, o šiuos darbus užsakantis rangovas už juos atsako kaip už savuosius, ir atitinkamai turi teisę šiuos darbus nurodyti kaip savo patirtį.

2019 m. gegužės 6 d. KIO nutarime ši pozicija buvo papildomai patvirtinta, konstatavus, kad rangovas įgyja patirties tiek vykdydamas darbus savarankiškai, tiek pasitelkdamas subtiekiėjus, ir kad abu patirties įgijimo keliai yra lygiaverčiai.

2021 m. balandžio 2 d. sprendime (byla Nr. KIO 270/21) KIO dar kartą aiškiai suformulavo, kad rangovas turi teisę remtis patirtimi net ir tuo atveju, kai dalį darbų atliko subrangovas (subtiekiėjas), kuris juos vykdė rangovo priežiūroje.

Taigi KIO praktika nuosekliai patvirtina, kad byloje C-387/14 (*Esaprojekt*) suformuluota logika Lenkijoje yra suprantama kaip taikytina tik jai būdingame faktiniame ir teisiniame kontekste ir j statybos darbų viešųjų pirkimų sritį neperkelia. Tai dar kartą pagrindžia, kad rangovo patirtis organizuojant darbus ir valdant projektą yra savarankiškas ir teisiškai reikšmingas patirties šaltinis, kurio negalima ignoruoti mechaniškai atimant subrangovų atliktų darbų vertes.

Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, VPT turėtų persvarstyti savo poziciją ir atitinkamai pakoreguoti Metodikos siūlomus pakeitimus. Konkrečiai, LVK vadovaudamasi šiame rašte nurodytais papildomais argumentais, pakartotinai siūlo Metodiką papildyti tokia nuostata:

„Pirkimo dokumentuose turi būti nurodyta, kas yra laikoma svarbiausiais darbais. Rekomenduotina svarbiausiais darbais nurodyti ne visus įsigyjamus darbus, o tik tuos, kurie, atsižvelgiant į konkretų pirkimą objektą, yra svarbiausi, aktualiausi, sudėtingiausi ar pan. Tuo tarpu tais atvejais, kai yra įsigijami bendrai statinio statybos darbai, kurie apima įvairių rūšių statybos darbus, pirkimo

vykdytojas tiekėjo patirtimi įsitikina reikalaujamas tiekėjų turėti patirties būnant rangovu, kaip jis suprantamas pagal Statybos įstatymą, ir būti sėkmingai įgyvendinus sutartį dėl statinio statybos darbų, nepriklausomai nuo to, ar tiekėjas pats savo jėgomis faktiškai atliko konkrečius atskirus statybos darbus ar tam pasitelkė kitus subjektus. Įsigyjant statinio statybos darbus yra svarbu įsitikinti būtent tiekėjo patirtimi organizuoti darbus ir valdyti projektą, bet ne būti savo jėgomis atlikus tam tikros vertės darbus."

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė

Originalas nebus siunčiamas. Akvilė Razumienė, el.p. akvile@lvk.lt, mob. +37060151897.